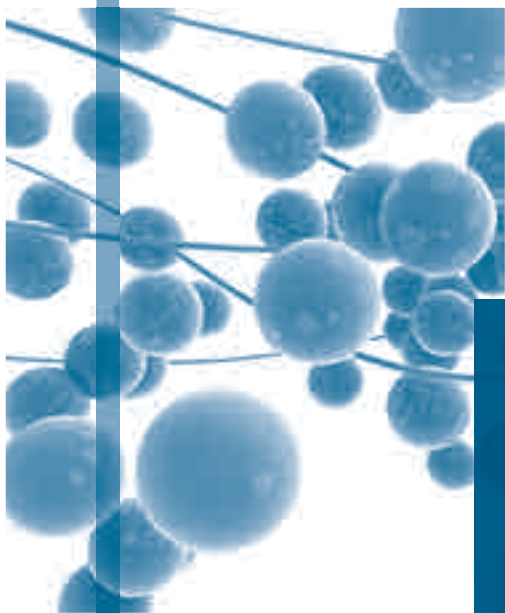
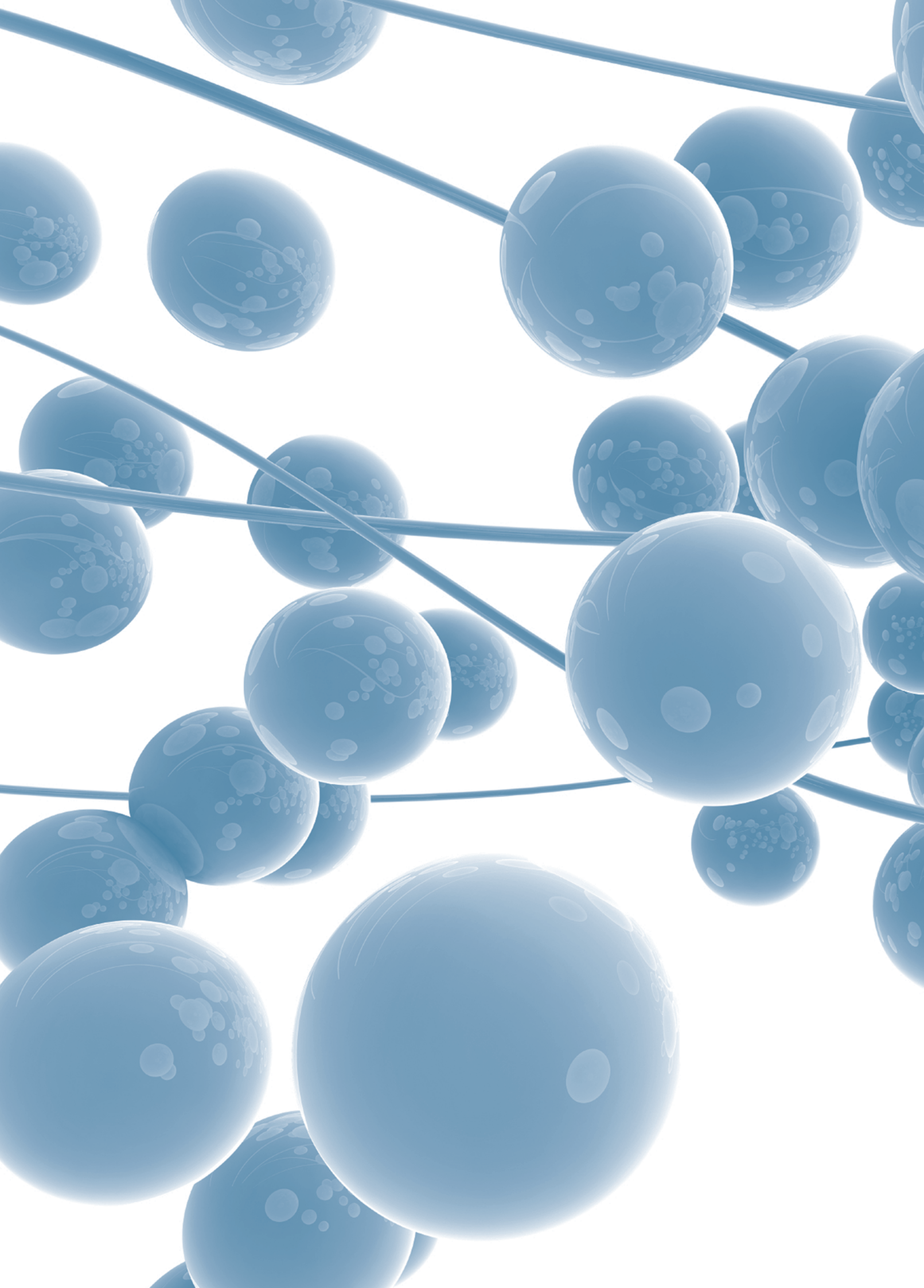

JAARVERSLAG 2011

Instituut Samenleving & Technologie

The background of the entire page is a monochromatic blue abstract design. It features numerous spheres of varying sizes, some of which are semi-transparent, revealing smaller, fainter spheres inside them. These spheres are interconnected by thin, curved lines that create a sense of depth and movement. The overall effect is reminiscent of a molecular model or a complex network structure.

JAARVERSLAG 2011

INSTITUUT SAMENLEVING EN TECHNOLOGIE

VOORWOORD

Het jaar 2011 werd voor het IST een jaar met twee gezichten. In het voorjaar mochten we in de Raad van Bestuur een nieuwe ploeg van vertegenwoordigers van de Vlaamse wetenschappelijke en technologische wereld verwelkomen. Het gaat om Brenda Aendekerk, Ria Bourdeaud'hui, Johan De Tavernier, Monica Höfte, Harry Martens, Caroline Pauwels, Peter Van Humbeeck en Jos van Sas.

Uiteraard betekende dat tegelijk ook het afscheid van een stel 'oude krijgers', in casu Paul Berckmans, Jean-Jacques Cassiman, Ilse Loots, Freddy Mortier, Nicolas Van Larebeke-Arschodt en Irene Veretennicoff. Zij waren de voorbije jaren van nabij betrokken bij het reilen en zeilen van onze TA-instelling en speelden een immens belangrijke rol in het verzekeren van onze functie als platformorganisatie tussen wetenschap, beleid en samenleving. Na tien jaar trouwe dienst loopt hun bestuursmandaat nu echter ten einde. Paul, Jean-Jacques, Ilse, Freddy, Nicolas en Irene, in naam van mezelf en van het voltallige personeel van het IST, dank ik jullie voor alle inspanningen om het IST op koers te houden.

Helaas werd 2011 ook het jaar waarin het Vlaams Parlement besliste om vanaf 1 januari 2013 geen parlementaire TA-instelling meer te hebben zoals we die de voorbije 10 jaar hebben gekend. Op 24 oktober 2011 besloot het Uitgebreid Bureau immers, na advies van een Politieke Werkgroep die al van voor de zomer aan het werk was, om het IST op te heffen. De adviesfunctie betreffende het Technology Assessment zou ofwel worden geïntegreerd in de diensten van het Vlaams Parlement, ofwel overgeheveld naar de Vlaamse Gemeenschap. De onderzoeksfunctie zou worden afgestoten. Op het ogenblik dat we dit jaarverslag opstellen was het nog onduidelijk welke richting het precies zou uitgaan voor de medewerkers en de functies van het IST.

Niettegenstaande die onzekerheid hebben we onze gewone werking niet verwaarloosd. Integendeel. Acht projecten vonden hun beloop, kregen hun beslag of gingen in de loop van 2011 van start. We nemen ons ten stelligste voor om al die projecten ook tegen het einde van 2012 af te ronden.

Zoals u van het IST gewoon bent, behandelen we inhoudelijk ook nu weer een breed gamma van onderwerpen: van vrouwen en jongeren in wetenschap en technologie, over de gezondheidsproblemen veroorzaakt door geluidsoverlast, tot de kansen van synthetische biologie voor Vlaanderen.

Ook hebben we diverse Commissies van het Vlaams Parlement inhoudelijk en logistiek bijgestaan in hun taken. En vermeldenswaard is zeker de resolutie van Vera Jans, Katrien Schryvers, Helga Stevens, Else De Wachter, Tinne Rombouts, Lies Jans en John Crombez betreffende een preventief en ondersteunend beleid rond fertiliteitsbehandelingen en kinderwens. Die resolutie werd tijdens de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement van 9 november 2011 aangenomen. Ze vond haar inspiratie in de aanbevelingen 'Kinderwens op de agenda' die het IST eind 2010 voorlegde aan de Commissie Welzijn, Volksgezondheid en Gezin van het Vlaams Parlement.

Ook internationaal blijft het IST zijn mannetje en vrouwtje staan. In het voorjaar van 2011 ging het 4 jaar durende Europese PACITA-project van start. PACITA, een letterwoord voor "Parliaments and Civil Society in Technology Assessment", wil werken aan een sterkere en betere institutionele basis voor op kennis gebaseerde beleidsvoering rond wetenschap, technologie en innovatie. PACITA kijkt daarbij in hoofdzaak naar de diversiteit aan bestaande praktijken binnen de bestaande parlementaire TA-instellingen. Het IST is een van de 15 partners van PACITA.

Kortom, 2011 was een belangrijk jaar voor het IST. Ondanks onze onzekere en moeilijke situatie, hebben we aangetoond een instelling te zijn die openstaat voor nieuwe initiatieven, voor continue verbetering en met een voortdurende inzet. Dat zal ook in 2012, ons laatste reguliere werkjaar, niet anders zijn!

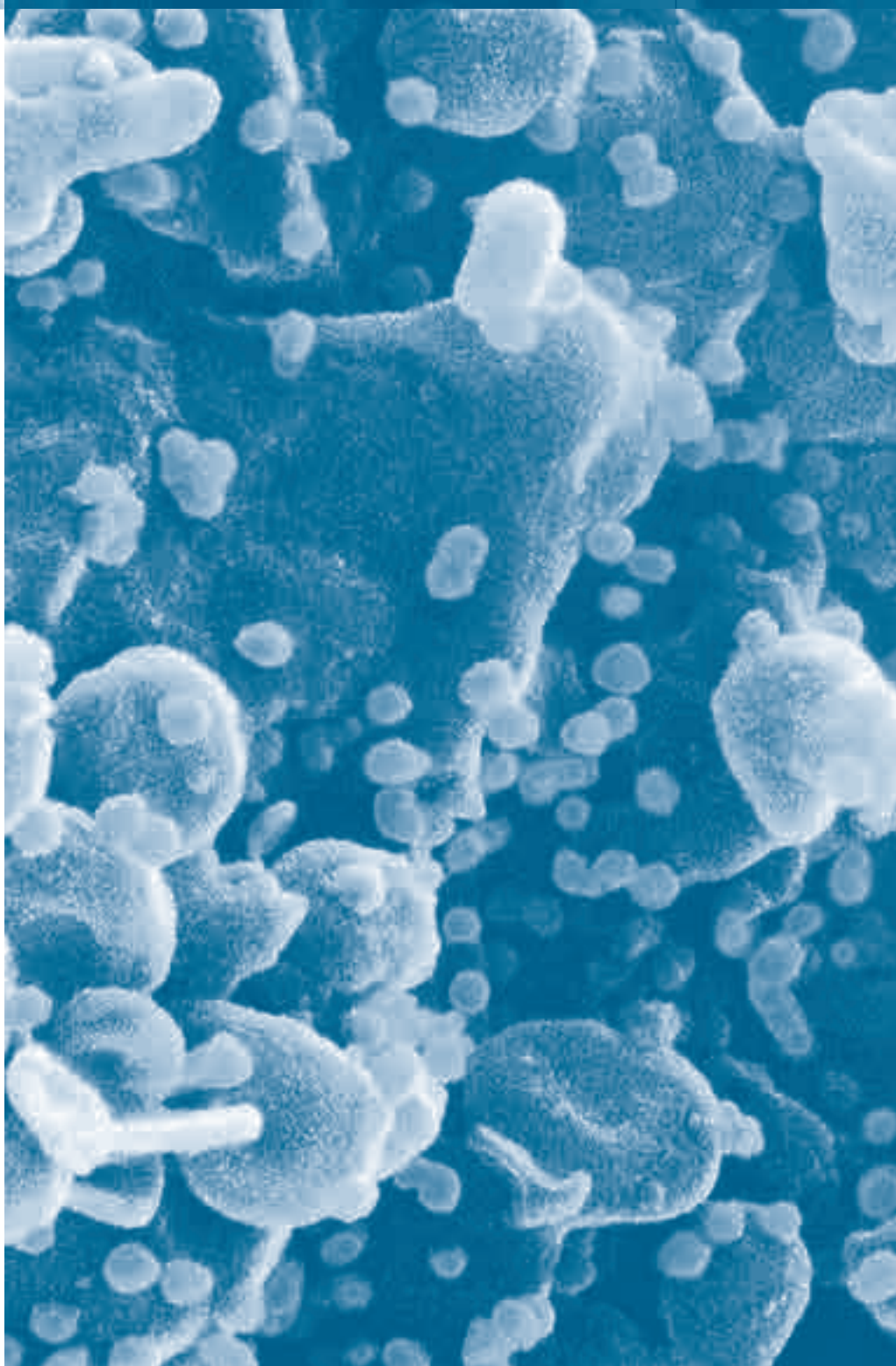
Robby Berloznik
Directeur van het IST

INHOUDSOPGAVE 2011

Voorwoord	4
DEEL 1 HET IST	8
1. Raad van bestuur en dagelijks bestuur	9
2. Personeelsleden	10
3. De opdracht van het IST	11
4. Beslissing van de politieke werkgroep over het voortbestaan van het IST	12
DEEL 2 DE PROJECTEN	13
1. Ict in wel en wee	14
2. Geluidshinder in vlaanderen	15
3. Slim ondergronds	17
4. Gender en technologie	18
5. Jongeren en wetenschap	20
6. Kanker en proactieve geneeskunde	22
7. Wijze wetenschap	23
8. Synthetische biologie	25
9. Tijdsverloop in 2011 en projectie van lopende en opgestarte projecten	26
DEEL 3 HET IST IN HET VLAAMS PARLEMENT	27
1. Ad hoc commissie jeugdzorg	28
2. Commissie onderwijs	28
3. Resolutie kinderswens in het Vlaams Parlement	29
DEEL 4 COMMUNICATIE	30
1. Strategie en activiteiten	31
2. De website	31
3. Het e-zine	31
4. Publicaties	31
5. Evenementen	32

DEEL 5 HET IST EN DE INTERNATIONALE CONTEXT	33
1. Samenwerking binnen EPTA	34
2. PACITA	34
DEEL 6 FINANCIEEL VERSLAG	36
1. Toelichting bij de rekening 2011	37
2. Begroting en rekeningen 2011	37
COLOFON	40

DEEL 1 HET IST

1. RAAD VAN BESTUUR EN DAGELIJKS BESTUUR

Op 17 juli 2000 richtte het Vlaams Parlement het Vlaams Instituut voor Wetenschappelijk en Technologisch Aspectenonderzoek (viWTA) op. In de loop van 2008, na een decretale evaluatie, wijzigde het instituut zijn naam in Instituut Samenleving en Technologie (IST). De opdracht van het IST past in het kader van het technologisch aspectenonderzoek of 'technology assessment' (TA). Het IST is een autonome instelling binnen het Vlaams Parlement. De organisatie heeft een eigen Raad van Bestuur die instaat voor het beleid. Deze zestienkoppige Raad bestaat voor de helft uit Vlaamse Volksvertegenwoordigers, waaruit ook de voorzitter komt, en voor de andere helft uit vertegenwoordigers van de Vlaamse wetenschappelijke en technologische wereld.

Na de verkiezingen van 2009 heeft de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement op 7 oktober 2009 voor een derde keer de Volksvertegenwoordigers in de Raad van Bestuur van het IST aangewezen:

- de heer Robrecht Bothuyne
- de heer Marc Hendrickx
- mevrouw Sabine Poleyn
- de heer Hermes Sanctorum-Vandevoorde
- mevrouw Marleen Van den Eynde
- de heer Bart Van Malderen
- mevrouw Fientje Moerman
- de heer Lode Vereeck

De vergadering van de Raad van Bestuur van 25 november 2009 koos een nieuwe voorzitter en ondervoorzitter. Dat werden respectievelijk Bart Van Malderen en Sabine Poleyn.

Ook de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement van 21 februari 2011 benoemde een aantal nieuwe leden in de Raad van Bestuur, dit naar aanleiding van het mandaateinde van enkele vertegenwoordigers van de Vlaamse wetenschappelijke en technologische wereld, in casu de heer Paul Berckmans, de heer Jean-Jacques Cassiman, mevrouw Ilse Loots, de heer Freddy Mortier, de heer Nicolas Van Larebeke-Arschodt en mevrouw Irene Veretennicoff. Sindsdien zijn volgende persoonlijkheden uit de Vlaamse wetenschappelijke en technologische wereld lid van de Raad van Bestuur van het IST: mevrouw Brenda Aendekerk, mevrouw Ria Bourdeaud'hui, de heer Johan De Tavernier, mevrouw Monica Höfte, de heer Harry Martens, mevrouw Caroline Pauwels, de heer Peter Van Humbeeck en de heer Jos van Sas.

De Raad van Bestuur ziet er dus sinds mei 2011 als volgt uit:

- de heer Robrecht Bothuyne;
- de heer Marc Hendrickx;
- mevrouw Sabine Poleyn;
- de heer Hermes Sanctorum-Vandevoorde;
- mevrouw Marleen Van den Eynde;
- de heer Bart Van Malderen;
- de heer Sas van Rouveroj (ontslag op 13 oktober 2011);
- de heer Lode Vereeck,

als Vlaamse Volksvertegenwoordigers

- Mevrouw Brenda Aendekerk;
- Mevrouw Ria Bourdeaud'hui;
- De heer Johan De Tavernier;
- Mevrouw Monica Höfte;
- De heer Harry Martens;
- Mevrouw Caroline Pauwels;
- De heer Peter Van Humbeek;
- De heer Jos van Sas,

als vertegenwoordigers van de Vlaamse wetenschappelijke en technologische wereld.

Tijdens de vergadering van de Raad van Bestuur van 18 mei 2011 werd de heer Harry Martens als nieuwe ondervoorzitter gekozen naar aanleiding van het einde van het mandaat van de heer Jean-Jacques Cassiman. Het nieuwe dagelijkse bestuur bestaat sindsdien uit de heer Bart Van Malderen, mevrouw Sabine Poleyn, de heer Harry Martens en de heer Robby Berloznik, directeur van het IST.

2. PERSONEELSLEDEN

De dagelijkse werking van het IST is in handen van een multidisciplinair Wetenschappelijk Secretariaat, onder leiding van een directeur. Het Wetenschappelijk Secretariaat coördineert het onderzoek, organiseert de interactie tussen publiek en experts en verleent advies aan het Vlaams Parlement.

Op 1 september 2011 bestond het Wetenschappelijk Secretariaat uit de volgende leden:

Robby Berloznik	directeur, in dienst sinds 1 december 2001
Donaat Cosaert	onderzoeker, in dienst sinds 1 augustus 2002
Marian Deblonde	onderzoeker, in dienst sinds 1 januari 2010
Katrien D'haeseleer	onderzoeksmedewerker, in dienst sinds 1 april 2011
Johan Evers	onderzoeker, in dienst sinds 15 juli 2009
Lieve Van Damme	communicatieverantwoordelijke, in dienst sinds 1 maart 2007
Els Van den Cruyce	onderzoeker, in dienst sinds 1 september 2004

Het Wetenschappelijk Secretariaat wordt sinds 1 april 2010 bijgestaan door Lyn Van Boven, secretaresse.

3. DE OPDRACHT VAN HET IST

Het Instituut Samenleving en Technologie is een onpartijdige en autonome instelling verbonden aan het Vlaams Parlement. Het Instituut onderzoekt de maatschappelijke aspecten van wetenschappelijke en technologische ontwikkelingen.

Dat gebeurt op basis van studie en analyse, door het maatschappelijke debat te structureren en te stimuleren, door wetenschappelijke en technologische ontwikkelingen in binnen- en buitenland te observeren, door prospectief onderzoek over deze ontwikkelingen te verrichten, door doelgroepen te informeren en op basis van al die activiteiten advies te verlenen aan het Vlaams Parlement. Door zijn werk wil het Instituut bijdragen tot een hogere kwaliteit van het maatschappelijke debat en tot een beter onderbouwd besluitvormingsproces.

Concreet vervult het Instituut Samenleving en Technologie zijn taak door:

- korte voorbereidende evaluaties uit te voeren;
- langere, meer omvattende evaluaties en/of aanvragen tot advies uit te besteden aan nationale of internationale experts of onderzoeksteams;
- op gepaste wijze en schaal een constructieve dialoog tussen de betrokkenen te organiseren;
- adviezen te formuleren ten behoeve van het Vlaams Parlement;
- in contact te zijn met regionale, nationale en internationale organisaties die betrokken zijn bij wetenschappelijke en technologische keuzen.

4. BESLISSING VAN DE POLITIEKE WERKGROEP OVER HET VOORTBESTAAN VAN HET IST

Beslissing Uitgebreid Bureau

Naar aanleiding van de bespreking van de meerjarenbegroting 2011-2014 besliste het Uitgebreid Bureau op 29 november 2010 eenparig om in zijn schoot een politieke werkgroep op te richten met het oog op een denkoefening ten gronde over de finaliteit, in het kader van de missie en de werking van het Vlaams Parlement, van de drie Vlaamse Paraparlamentaire Instellingen (PPI's), het Kinderrechtencommissariaat (KRC), het Vlaams Vredesinstituut (VVI) en het Instituut voor Samenleving en technologie (IST). Na zijn oprichting heeft de werkgroep 'PPI's' in totaal achtmaal vergaderd.

Tijdens de vergadering van het Uitgebreid Bureau van 24 oktober 2011 heeft de politieke werkgroep verslag uitgebracht over zijn activiteiten en heeft de werkgroep aan het Uitgebreid Bureau een aantal concrete beslissingsvoorstellen voorgelegd rond de werking van IST, KRC en VVI.

Vervolgens besliste het Uitgebreid Bureau dat het IST wordt opgeheven en geïntegreerd in het Parlementair Informatiecentrum. De adviesfunctie TA wordt geïntegreerd in de diensten van het Vlaams Parlement of overgeheveld naar de administratie van de Vlaamse Gemeenschap. De onderzoeksfunctie wordt afgestoten.

De voorzitter en/of secretaris bevoegd voor het personeel wordt gemachtigd om namens het Bureau te onderzoeken hoe de personeelsgevolgen van de opheffing van het IST op een sociaal verantwoorde manier kunnen opgevangen worden.

De opheffing en desgevallend de integratie van het personeel in het Algemeen Secretariaat van het Vlaams Parlement moeten uitgevoerd zijn tegen uiterlijk 1 januari 2013.

Advies Raad van Bestuur

Op de vergadering van de Raad van Bestuur van 16 november 2011 werd afgesproken om, binnen het kader van de beslissing van het Uitgebreid Bureau en met instemming van de voorzitter van het Vlaams Parlement, een overzicht te maken van 'exitscenario's' voor de TA-functie uit het Vlaams Parlement, waarbij toch nog een link met het Parlement bewaard kan blijven. Een informele werkgroep met de leden en ex-leden van de Raad van Bestuur heeft vervolgens de mogelijke modellen besproken om de TA-functie buiten het parlement te vestigen.

De resultaten hiervan werden op 1 februari 2012 voorgelegd aan de Raad van Bestuur en vervolgens overgemaakt aan de beleidsverantwoordelijken.

DEEL 2 DE PROJECTEN

Van alle projecten waaraan de onderzoekers van het IST in 2011 hebben gewerkt, vindt u in dit deel van het jaarverslag een informatiefiche met een korte beschrijving en het verloop van het project.

1. ICT IN WEL EN WEE

INFORMATIEFICHE

› **Projecttitel:** ICT in wel en wee

› **Projectleider bij IST:** Marian Deblonde

› **Projectbeschrijving:** Het project 'ICT in wel en wee' verkende de behoeften bij verschillende groepen van ouderen in Vlaanderen met betrekking tot hun sociaal welbevinden. Het bekeek ook de knelpunten voor de ontwikkeling en inbedding van concrete ICT-toepassingen die op diverse van die behoeften een adequaat antwoord bieden. Die ICT-toepassingen kunnen ouderen zowel ondersteunen op het werk, in hun vrijetijdsbesteding, in hun sociale relaties als in hun dagelijkse activiteiten.

Tot slot kwam het project tot aanbevelingen om deze knelpunten uit de weg te ruimen. Zowel de knelpunten als de aanbevelingen kunnen zich situeren aan de kant van de toekomstige gebruikers (zowel individuen, als organisaties) maar ook van de producenten en inbedders.

› **Projectuitvoerders:** Het project werd uitgevoerd door een team van de vakgroep Medische Sociologie (MeSo) van de Vrije Universiteit Brussel, onder leiding van prof. Mark Leys. De participatieve oefeningen in het proces werden in goede banen geleid door Michael Van Lieshout en Nicole Rijkens-Klomp van Pantopicon.

› **Projectperiode:** 2010-2012

› **Publicaties:** Rapport en Dossier (2012)

› **Toelichting aan de Commissie Welzijn:** De toelichting vond plaats op 31 januari 2012.

Situering:

Vlaamse overheden bepleiten al langer een doordachte inzet van ICT-toepassingen voor ouderen. De nadruk ligt daarbij vooral op mogelijke bijdragen in het kader van de (gezondheids)zorg. ICT-toepassingen voor ouderen blijven echter niet noodzakelijk beperkt tot dit domein. De slogan 'active ageing' kan net zo goed verwijzen naar een wens tot blijvende deelname aan het sociale, economische, culturele, spirituele en politieke leven. Het project 'ICT in wel en wee' heeft mogelijke ICT-toepassingen verkend vanuit het ruimere perspectief: niet alleen in het kader van de (gezondheids)zorg, maar ook met het oog op een optimalisering van de levenskwaliteit van oudere burgers.

De Vlaamse ouderen vormen echter geen homogene groep. Niet alleen hun behoeften verschillen sterk. Ook de opvattingen over geschikte manieren om aan die behoeften tegemoet te komen, kunnen sterk uiteenlopen. Ook dat

hield dit IST-project in gedachten. Het stelde onder meer de vraag naar de keuzevrijheid. Neem online bankieren: een ICT-kans, maar ook steeds meer een ICT-verplichting, naarmate de alternatieven geleidelijk wegvallen.

Projectverloop:

De uitvoering van het project verliep/verloopt in vier stappen. Een eerste stap bracht toekomstbeelden 'in kaart'. Welke (soorten van) toekomstbeelden circuleren er? Voor welke situaties zijn zij bedacht? Welke (typen van) ouderen komen erin voor? Waar blijft de 'kaart' onontgonnen en waar verdringen de toepassingen elkaar? In een tweede stap (voorjaar 2011) stelde het team een eerste inventaris van knelpunten op: welke redenen of oorzaken zien belangengroepen voor het feit dat vraag en aanbod van ICT-toepassingen niet altijd even goed op elkaar aansluiten?

Een derde stap (september-oktober 2011) bestond uit de verkenning van verwachtingen en voorkeuren van (toekomstige) ouderen. Hoe verschillend reageren ouderen op een selectie van mogelijke ICT-toepassingen. Als vierde en laatste stap werden de resultaten van de vorige stappen verwerkt tot een reeks aanbevelingen die het toekomstige debat en beleidskader in Vlaanderen rond ouderen en ICT kunnen helpen stofferen. Het project werd afgesloten met een presentatie en bespreking van de resultaten tijdens een workshop op het congres 'Actief ouder worden en intergenerationale solidariteit' (20 april 2012, Vlaams Parlement, Brussel, organisatie: Vermeylenfonds, Uitstraling Permanente Vorming, vakgroep educatiewetenschappen van de VUB, Belgian Ageing Studies).

2. GELUIDSHINDER IN VLAANDEREN

INFORMATIEFICHE

- › **Projecttitel:** Geluidshinder in Vlaanderen
- › **Projectleider bij IST:** Els Van den Cruyce en Donaat Cosaert
- › **Projectbeschrijving:** Het IST brengt de impact van geluidshinder op het leefmilieu, de volksgezondheid en het welzijn van de mensen in Vlaanderen in kaart. Een wetenschappelijk rapport en een bijhorend toegankelijk dossier beschrijven de verschillende soorten geluidshinder (geluidsbronnen en manieren van blootstelling aan lawaai, verschil in duur, frequentie en geluidsniveau), samen met de impact op leefmilieu, volksgezondheid en welzijn. Een stand van zaken van het onderzoek en het beleid (op verschillende niveaus, van lokaal tot internationaal) maakt het mogelijk om aandachtspunten en lacunes te identificeren. Bij het rapport hoort dan ook een beschrijving van maatschappelijk controversiële thema's.
- › **Projectuitvoerders:** Onderzoeksgroep Akoestiek van de Universiteit Gent, met als onderaannemer het Laboratorium voor Akoestiek en Thermische Fysica van de KU Leuven.
- › **Projectperiode:** 2010-2012
- › **Publicaties:** Rapport en dossier (2012)

Situering:

Omgevingslawaai is niet alleen vervelend maar heeft ook kwalijke gevolgen voor de gezondheid. Dat blijkt uit een snel aangroeiende hoeveelheid wetenschappelijke literatuur. Die biedt een stevige basis voor de hypothese dat een overmaat aan omgevingslawaai de gezondheid schaadt. Lagere cognitieve prestaties en hogere bloeddruk zijn slechts enkele van de beschreven negatieve effecten. Anderzijds kan een herstellende woonomgeving met een aangenaam geluidsklimaat een significant positief effect hebben op het algemeen stressniveau. Aandacht voor omgevingsgeluid is dan ook een belangrijk aspect binnen een duurzame ontwikkeling van onze maatschappij.

Het IST voerde in 2011 onderzoek naar de impact van geluidshinder in Vlaanderen op leefmilieu, gezondheid en welzijn en naar de maatschappelijke controversen hieromtrent. Eerder verrichtte het IST een gelijkaardige studie rond niet-ioniserende straling en fijn stof.

Het rapport en het bijhorende dossier beschrijven verschillende geluidsbronnen en diverse manieren van blootstelling. Het IST heeft tevens een stand van zaken opgemaakt van het beleid en het onderzoek rond geluidshinder. Dat maakt het mogelijk om problemen en aandachtspunten scherper te omschrijven. Er ging ook aandacht naar diverse cases, onder meer muziekfestivals en gehoorschade, de geluidshinder van windmolens en de relatie geluidshinder en ruimtelijke ordening.

Projectverloop:

Drie werkvergaderingen met het onderzoeksteam en vier vergaderingen met het begeleidende comité hadden tot doel om de verschillende tussentijdse versies van het rapport bij te sturen. Dat rapport omvat de volgende onderdelen: geluid en geluidswaarneming, de effecten van geluid op de mens, de situatie in Vlaanderen en beleid, geluid en maatschappij en conclusies voor beleid.

De finale versie van het wetenschappelijke rapport werd opgeleverd op 15 oktober 2011 en onderworpen aan een peerreview. Na het verwerken van de bemerkingen, volgde op 27 januari 2012 de oplevering van rapport en dossier.

INFORMATIEFICHE

- › **Projecttitel:** Slim ondergronds
- › **Projectleider bij IST:** Donaat Cosaert en Johan Evers
- › **Projectbeschrijving:** In Vlaanderen lijkt ondergronds transport van goederen een toekomst te hebben. Althans op papier. Er is technologisch gezien al heel wat mogelijk en het zou de druk op de bovengrondse infrastructuur kunnen verminderen, zodat personen en goederen verzekerd zijn van ongehinderde mobiliteit. Minder overlast vanwege een intensieve logistiek heeft bovendien positieve gezondheidsaspecten. De strategische beleidskeuzes die we nu maken, zijn bepalend voor de volgende decennia. Daarom is er een afwegingskader nodig omtrent de mogelijkheden van de technologie, ook voor de Vlaamse industrie. En daarnaast is er uiteraard de niet te veronachtzamen eigenheid van de ruimtelijke ordening in Vlaanderen.
- › **Projectuitvoerders:** Het consortium Tri-Vizor & Rebel Group
- › **Projectperiode:** 2011-2012
- › **Publicaties:** Rapport en dossier (2012)

Situering:

Met het plan 'Vlaanderen in Actie', wil Vlaanderen een Europese topregio zijn tegen 2020. Een van de speerpuntactiviteiten is de 'slimme draaischijf van Europa', met een sterke visie op de optimalisatie van de vervoersmodaliteiten, door naast de bestaande mobiliteitsinfrastructuur via de weg ook andere vervoersmodaliteiten optimaal te benutten, op te waarderen en, indien nodig, uit te breiden.

Logistiek wordt hierbij vaak een speerpuntsector genoemd. Via slimme logistiek dient de industriële activiteit verder versterkt en verankerd te worden. De capaciteit van het huidige multimodale transportsysteem is echter niet onbeperkt. Naast de ontegensprekelijke baten, genereert logistiek ook heel wat lasten: congestie, milieu- en klimaateffecten, geluidsoverlast, ruimtebeslag...

Tal van maatregelen kunnen helpen om het transportnetwerk beter te benutten, te vervolledigen en uit te breiden. Louter de missing links en knelpunten in het infrastructurele netwerk aanpakken zal hoogstwaarschijnlijk niet volstaan. Maar vandaag bestaat er rond innovatieve transportconcepten weinig animo bij de vele belanghebbenden (vragende partijen, aanbiedende partijen, overheden, middenveldorganisaties en kennisinstellingen) en dus logischerwijs ook niet in de publieke opinie. De meeste actoren hebben hier ook geen visie rond ontwikkeld.

Bij de verdere optimalisering van het transportnetwerk lijkt het nochtans noodzakelijk om innovatieve transportconcepten voor goederen te. Ongehinderde Logistieke Systemen (OLS) vormen hier een van de pistes. Het lijkt

logisch dat het overwegen van OLS als strategische optie op langere termijn deel moet uitmaken van een consistent transportbeleid dat tal van maatregelen omvat, ook op korte termijn en voor de huidige transportwijzen.

Projectverloop:

Tijdens drie werkvergaderingen met het onderzoeksteam en drie vergaderingen met het begeleidende comité (BC) werden verschillende tussentijdse versies van het rapport bijgestuurd. Het eerste deel van het rapport schetst de context van het thema. Het stelt een classificatie van systemen voorop en verduidelijkt de scope van dit rapport. Daarna volgt een beschrijving van de vele initiatieven en cases rond ongehinderde logistieke systemen (OLS) in binnen- en buitenland. Het derde deel geeft een overzicht van de mogelijke OLS-concepten, onderverdeeld zowel naar logistieke functie (collectioneren & distribueren, herpositioneren, ontsluiten, verbinden en netwerken) als naar laadeenheid (pallets en containers). Deel 4 brengt de vele stakeholders (de vragende en aanbiedende partijen, overheden, middenveldorganisaties en kennisinstellingen) in kaart, elk met hun impact en standpunt rond OLS en schetst een beeld van de verkende scenario's, vertrekkend van plausibele logistieke toekomstbeelden en beleidskeuzen. Vervolgens werden fictieve, doch concrete toepassingen uitgewerkt en geëvalueerd op haalbaarheid en effectiviteit en werd de aanpak tot implementatie verkend. Het rapport sluit af met een opsomming van de vele elementen die de implementatiekansen van OLS beïnvloeden.

Het finale ontwerp van het wetenschappelijke rapport werd opgeleverd op 15 oktober 2011 en vervolgens onderworpen aan een peerreview. Na het verwerken van de bemerkingen volgden de oplevering van het rapport, op 13 januari 2012, en de samenstelling van een IST-dossier.

4. GENDER EN TECHNOLOGIE

INFORMATIEFICHE

- › **Projecttitel:** Gender, wetenschap en technologie
- › **Projectleider bij IST:** Marian Deblonde
- › **Projectbeschrijving:** Het IST heeft auteurs uitgenodigd om hun visie uit te werken op telkens een ander aspect van het thema 'Gender, wetenschap en technologie' en daarmee een bijdrage te leveren aan de bundel 'Duizend bloemen en granaten. Over gender, wetenschap en technologie'. Naar aanleiding van het verschijnen van de bundel heeft het IST op 10 november 2011 in het Vlaams Parlement de gelijknamige conferentie georganiseerd. Tot slot volgde begin 2012 een rondetafel om beleidsaanbevelingen te formuleren.
- › **Projectuitvoerders:** IST
- › **Projectperiode:** 2010-2012
- › **Publicaties:** Essaybundel 'Duizend bloemen en granaten. Over gender, wetenschap en technologie'

Situering:

Hoe komt het dat in sommige landen de belangstelling van vrouwen voor ingenieursstudies veel hoger ligt dan in Vlaanderen? Waarom stromen jongens en meisjes met vergelijkbare studieresultaten niet in gelijke mate door naar hogere niveaus in de onderzoekswereld? Welke verbanden bestaan er tussen gender en cognitieve stijlen en hoe beïnvloeden cognitieve stijlen de studiekeuze? Wat is de meerwaarde van genderdiversiteit voor de onderzoeksmethode van verschillende disciplines? Hoe beïnvloeden nieuwe technologieën de beleving van vrouwelijkheid en mannelijkheid? Waar en wanneer ge- of misbruiken opiniemakers wetenschappelijke theorieën ter ondersteuning van beelden van mannelijkheid of vrouwelijkheid?

Het thema 'Gender en technologie' geeft aanleiding tot heel diverse vragen. De Vlaamse overheid hecht aan sommige ervan bijzonder veel belang. Zij acht het bijvoorbeeld nodig dat meer vrouwen hun talenten inzetten in functie van onze kenniseconomie. En gendermechanismen mogen niet langer leiden tot ongelijke kansen en ongelijkheid. Daarvoor is een aanscherping van het Vlaamse genderbewustzijn nodig.

Projectverloop:

Het IST heeft auteurs opgeroepen om een bijdrage te schrijven voor een bundel over het thema 'gender en technologie'. De bundel is begin november 2011 bij ACCO verschenen.

Naar aanleiding van het verschijnen van de bundel organiseerde het IST in het Vlaams Parlement, op 10 november 2011 – net vóór de 40e Vrouwendag in Vlaanderen – de conferentie 'Duizend bloemen en granaten. Over gender, wetenschap en technologie'. Na een korte duiding van het begrip 'gender' volgden presentaties van een aantal praktijkvoorbeelden ('De wereld aan je voeten', 'Girls' Day' en 'Technoladies', BeWiSe, EU toolkit, 'Genderatwork') en was er ruimte voor debat met de auteurs van de verschillende essays. De deelnemers noteerden 'thema's ter verdieping' en 'punten voor actie', die het uitgangsmateriaal vormden voor een rondetafel 'Open voor verbouwing' (februari 2012), waar uiteenlopende organisaties concretere beleidsvoorstellen formuleerden. De resultaten van het hele traject worden samengevat in een aanbevelingendossier (tegen november 2012).

INFORMATIEFICHE

- › **Projecttitel:** Jongeren en wetenschap

- › **Projectleider bij IST:** Katrien D'haeseleer en Donaat Cosaert

- › **Projectbeschrijving:** Het IST wil de jongeren zelf bevragen over hoe ze aankijken tegen de paradox dat exact-wetenschappelijke en technische studies weinig aantrek vinden, terwijl de samenleving technische kennis en kunde steeds meer apprecieert als een belangrijke economische productiefactor. Het IST wil van de Vlaamse jongeren zelf horen waarom ze wel of niet voor een exact-wetenschappelijke/technische studierichting/loopbaan kiezen. Hoe kijken zij aan tegen wetenschap, technologie en innovatie? Hoe zien zij de maatschappelijke rol van wetenschap en technologie? Hoe zien zij hun eigen bijdrage daarin? In welke mate beïnvloeden deze beelden hun studiekeuze? Welke exogene en endogene factoren spelen (wanneer) een rol bij hun studiekeuze?

- › **Projectuitvoerders:** Universiteit Antwerpen (UA) - Edubron

- › **Projectperiode:** 2011-2012

- › **Publicaties:** Dossier (najaar 2012)

Situering:

Het Vlaams regeerakkoord 2009-2014 en Pact 2020 streven naar een hogere norm voor onderzoek en ontwikkeling. Dat vereist een verhoogde absorptiecapaciteit van onderzoekers en kenniswerkers. Hoewel een grote meerderheid van de jongeren geïnteresseerd blijkt te zijn in wetenschap en techniek, komt dit niet tot uiting in de studie- of loopbaankeuze bij aanvang van het hoger onderwijs of van de arbeidsloopbaan. In Vlaanderen bestaan diverse initiatieven om jongeren – en meisjes in het bijzonder – te motiveren voor een wetenschappelijke of technische studierichting/loopbaan. Al die inspanningen blijken niet voldoende om de instroom naar technische en wetenschapsrichtingen te verhogen. Sommige actoren waarschuwen ondertussen voor een te eenzijdige inzet van onderwijs en onderzoek met het oog op de behoeften van de arbeidsmarkt en van de kenniseconomie.

Het thema van het beperkte aantal studenten/afgestudeerden in wetenschappelijke en technische richtingen is de afgelopen twee jaar regelmatig aan bod gekomen in de bevoegde commissies binnen het Vlaams Parlement. Zowel de beleidsbrief Onderwijs 2010-2011, als de beleidsnota Wetenschappelijk Onderzoek en Innovatie 2009-2014 en bijbehorend advies 134 van de VRWB (huidig VRWI), erkennen de noodzaak van (beleidsmatige) acties om jongeren te stimuleren om te kiezen voor loopbanen in wetenschap en technologie.

De stem van de jongeren zelf is echter nog weinig aan bod gekomen. Daarom bevroegen de onderzoekers in klasverband 1.500 leerlingen, gespreid over 20 basisscholen (12-jarigen) en 40 secundaire scholen (17-jarigen). Ze streefden daarbij naar een goede spreiding over Vlaanderen en over de verschillende onderwijsrichtingen (ASO, TSO en BSO). In overleg met de begeleidingscommissie beslisten ze om ook 1.000 studenten uit het Hoger Onderwijs te bevragen over hun gemaakte keuze, en in hoeverre die verschilt van de oorspronkelijke intentie.

Projectverloop:

Het project bestaat uit verschillende stappen. De eerste bestaat uit een inventaris van de argumenten gebruikt bij Vlaamse initiatieven ter promotie van de wetenschap- en technologiesector geïnventariseerd, alsook van eerdere (internationale) studies en bevragingen naar factoren die de keuze(momenten) beïnvloeden en referentiekaders m.b.t. de maatschappelijke rol van onderzoek en onderwijs.

Daarna volgt een online bevraging van jongeren naar hun motieven en drijfveren om (niet) voor een exact-wetenschappelijke/technologische (studie)loopbaan te kiezen. De derde stap is een vergelijking en/of confrontatie van de resultaten van de bevraging met de referentiekaders uit de eerste stap. Uit de analyse van de resultaten zal duidelijk worden in welke mate de argumenten in de Vlaamse wervingscampagnes daadwerkelijk inspelen op de motieven van de jongeren. In een laatste stap zal een jongerenpanel reflecteren en discussiëren over de resultaten. Het doel van deze confrontatie is een dieper en genuanceerder inzicht te krijgen in de dynamiek van keuzemomenten en in de motieven en drijfveren van jongeren.

De startvergadering vond plaats in december 2011 en in januari 2012 volgde de eerste vergadering van de begeleidingscommissie.

INFORMATIEFICHE

- › **Projecttitel:** Kanker en proactieve geneeskunde

 - › **Projectleider bij IST:** Els Van den Cruyce en Donaat Cosaert

 - › **Projectbeschrijving:** Op basis van statistische modellen en praktijkervaring nemen we individuele of collectieve initiatieven om mensen zonder gezondheidsklachten aan te moedigen om opsporingstesten te laten uitvoeren. Ongetwijfeld hebben de vroegtijdige opsporing van kanker en het detecteren van risico's op kanker een enorme meerwaarde. Toch heeft deze proactieve geneeskunde een aantal elementen aan de keerzijde van de medaille: vals positieven, vals negatieven, vroegtijdige ontdekking leidt niet altijd tot betere genezing, het recht op niet-weten, de grote maatschappelijke kostprijs,...

Dit thema ligt erg gevoelig en zit bovendien verscholen in de 'blinde vlek' van de sterke overtuiging dat proactieve geneeskunde enkel goed kan doen. De mogelijke nadelen komen nauwelijks ter sprake of worden aangezien als 'noodzakelijk kwaad'. Daarom is grondig beleidsvoorbereidend werk noodzakelijk en moeten we de problematiek in al zijn aspecten in kaart brengen.
- › **Projectuitvoerders:** Universiteit Antwerpen - Epidemiologie en Sociale Geneeskunde

 - › **Projectperiode:** 2011-2012

 - › **Publicaties:** Dossier (najaar 2012)

Situering:

Het IST start, in samenwerking met de Vlaamse Liga tegen Kanker, een project over de inzet van nieuwe technologieën voor het bepalen of beïnvloeden van het risico op kanker en voor de vroegtijdige detectie van kanker. Het project heeft echter ook oog voor de gevolgen op individueel en maatschappelijk vlak. Het IST wil dit thema wetenschappelijk onderbouwd verkennen, samen met verschillende betrokken doelgroepen. Het doel zijn aanbevelingen aan het Vlaams Parlement.

Systematisch en op bevolkingsniveau oproepen om deel te nemen aan 'screeningsinitiatieven' voor het opsporen van kanker en/of het detecteren van risico's op kanker, is in Vlaanderen gereguleerd en kan enkel na expliciete toestemming van de overheid. Individuele screening op praktijkniveau valt onder de vrijheid van diagnosestelling en dat is een prerogatief van elke Belgische arts.

Proactieve geneeskunde is in opmars en erg aantrekkelijk voor de industrie. We mogen ons dus verwachten aan een vloedgolf van dergelijke technieken die zowel binnen als buiten het reguliere medische circuit ter beschikking zullen komen. Maar een schijnbaar onschuldige opsporingstest 'consumeren' of individuele risico's bepalen kan dus wel degelijk verstrekken gevolgen hebben, zowel voor de patiënt, voor de arts, als voor de hele samenleving.

De omgang met deze technieken is vandaag een quasi spontaan proces waar noch de patiënt, noch de arts een duidelijke hand in hebben en waarrond de overheid niet bij machte is om een wetenschappelijk onderbouwd beleid te voeren. Het ontbreekt ons aan heel wat kennis en inzichten in de processen die in deze materie een rol spelen. De kans is groot dat in dit vacuüm de industriële belangen een vertaling zullen krijgen in campagnes die sterk inspelen op moeilijk te counteren emoties.

Projectverloop:

Via literatuurstudie verkennen de onderzoekers op een wetenschappelijk onderbouwde manier het thema kanker en proactieve geneeskunde. De inhoud van de literatuurstudie zal een stand van zaken opleveren van de wetenschappelijke kennis en het beleid in Vlaanderen en in het buitenland.

Interviews van experts en stakeholders (ethici, juristen, wetenschappers, epidemiologen en andere relevante actoren) leveren vervolgens een overzicht op van het maatschappelijke debat (standpunten en posities in Vlaanderen) en toetsen de uitgangspunten van de literatuurstudie. Ook volgt een vergelijking van de posities en controversen in Vlaanderen met het maatschappelijke debat in de ons omringende landen. In deze fase wordt informatie verzameld over de bekommernissen bij de actoren in het veld. Het dossier illustreert al die bekommernissen ook aan de hand van cases van technologieën of voorbeelden van technologische toepassingen.

De startvergadering had plaats in december 2011 en de eerste vergadering van de begeleidingscommissie in februari 2012.

7. WIJZE WETENSCHAP

INFORMATIEFICHE

- › **Projecttitel:** Wijze wetenschap
- › **Projectleider bij IST:** Marian Deblonde
- › **Projectbeschrijving:** Centraal in dit IST-project staat de erkenning dat technologische innovatie niet vanzelf tot duurzaamheid leidt. Het IST vraagt zich hier af welke institutionele omkadering, welk beleid en welke investeringen in onderzoek en opleiding in Vlaanderen nodig zijn om tijdig de technologische innovaties tot stand te brengen die een afdoend antwoord kunnen geven op de grote maatschappelijke uitdagingen aan het begin van de 21e eeuw en dit zonder daarbij even grote of grotere nieuwe problemen te creëren.
- › **Projectuitvoerders:** Flora vzw
- › **Projectperiode:** 2011-2012
- › **Publicaties:** Wetenschappelijk rapport (december 2012)

Situering:

De huidige ontwikkelingen en hun maatschappelijke en economische context vormen het referentiekader van dit project. Enerzijds stellen zich grote maatschappelijke uitdagingen (zoals de groeiende wereldbevolking, vergrijzing in het Westen, klimaatverandering, milieuvervuiling, groeiende kloof tussen arm en rijk, schaarste aan grondstoffen). Anderzijds stelt de samenleving steeds hogere verwachtingen ten aanzien van technisch-wetenschappelijke innovaties en een competitieve kenniseconomie voor het formuleren van antwoorden op deze uitdagingen. Bovendien wijzen bepaalde deskundigen en organisaties erop dat net het industrieel-economische bestel de druk op de planeet in stand houdt. Ze stellen dat een nieuw, veerkrachtig paradigma nodig is om tot duurzame strategieën te komen.

De vraagstelling van dit onderzoeksproject luidt dan ook of het Vlaamse innovatielandschap in zijn huidige structurering in staat is om tijdig afdoende antwoorden op deze maatschappelijke uitdagingen te formuleren en om innovaties tot stand te brengen die (deel)oplossingen inhouden voor de reële, acute problemen van de planeet en haar bewoners. De focus ligt daarbij op de met publieke (Vlaamse) middelen gesubsidieerde onderzoeks- en innovatiestructuren.

Verloop

Het project verloopt in drie fasen. De eerste fase geeft een status quaestionis van de onderzoeksvraag. Het doel daarvan is om in grote lijnen in kaart te brengen welke factoren vandaag het onderzoeks- en innovatielandschap (in de gesubsidieerde instituties) aansturen, zowel bij adviesverlening en prioriteitsbepaling als bij de ontwikkeling en implementatie van innovaties. Ook willen de onderzoekers nagaan in welke mate die diverse stappen van het innovatiebeleid rekening houden met het maatschappelijke debat, de (vertolking van) de actuele behoeften van de planeet en haar bewoners.

De tweede fase bestaat uit een scenario-oefening (toekomstprojectie) voor een maximaal veerkrachtig innovatielandschap. Deze oefening spitst zich toe op de casus 'zorgtechnologie'. Ze moet in beeld brengen hoe onderzoeks- en innovatie-instellingen nog beter in staat zullen zijn om 'veerkrachtige' antwoorden te formuleren op grote sociale uitdagingen, zoals de vergrijzing. Zorgtechnologie is bij uitstek een domein waar een sociale functie, i.c. zorg, in productie wordt omgezet. Dat 'materialiseren' van de sociale functie heeft dan ook een ecologische impact en gaat dus in tegen de door diverse experts en overheden geuite nood tot 'dematerialiseren' van de economie. De spanningsverhouding tussen 'innovatie' en 'maatschappelijke noden' komt hierbij dus scherp in beeld.

De derde fase heeft tot doel om de bevindingen uit de eerste twee fasen te vertalen in concrete en haalbare beleidsaanbevelingen. De bevindingen uit de drie onderzoeksfasen krijgen hun neerslag in een onderzoeksrapport.

INFORMATIEFICHE

- › **Projecttitel:** Synthetische biologie in Vlaanderen

- › **Projectleider bij IST:** Johan Evers

- › **Projectbeschrijving:** Er zijn in Vlaanderen nauwelijks maatschappelijke en politieke discussies over de betekenis van synthetische biologie voor onze samenleving en over de mogelijke gevolgen voor het milieu, de biodiversiteit, de economie, de (bio)veiligheid, de gezondheidszorg, enzovoorts. Nochtans raakt synthetische biologie met haar dominerend ingenieursperspectief aan fundamentele dichotomieën zoals onder meer natuurlijk/artificieel, leven/dood, mens/machine, bestuderen/ontwerpen.
Dit IST-project heeft daarom als voornaamste doelstelling om een heldere, inleidende en voor Vlaanderen relevante verkenning van synthetische biologie te leveren, onder de vorm van een IST-dossier. Het doelpubliek van dit dossier zijn in eerste instantie de Vlaamse beleidsmakers, maar ook de geïnteresseerde wetenschappers, kennisinstellingen, middenveldorganisaties en burgers.

- › **Projectuitvoerders:** Peter Raeymaekers, Lyragen bvba

- › **Projectperiode:** juli 2011- september 2012

- › **Publicaties:** Dossier najaar 2012

Situering:

Synthetische biologie is een opkomend innovatiedomein in de moleculaire levenswetenschappen, dat biotechnologie en systeembioologie combineert met principes uit de wereld van de fysica, de ingenieurs- en de computerwetenschappen. Dit nieuwe innovatiedomein heeft als doel om nieuwe biologische functies en systemen te ontwerpen die in de natuur niet voorkomen.

Synthetische biologie zou gevolgen kunnen hebben voor de volgende sectoren: biobrandstoffen, antivervuilers, textiel, cosmetica, diagnostische en therapeutische instrumenten, vaccins, geneesmiddelen, ingrediënten voor voedsel en diervoeder,...

Het is bij uitstek een multidisciplinair onderzoeksdomein dat zich voedt met inzichten uit andere expertise-domeinen. Sommigen zien in synthetische biologie dan ook een revolutionair en nieuw domein, terwijl anderen het eerder zien als een verlengde van de biotechnologie of als een logische stap na de convergentiebeweging van andere domeinen zoals biotechnologie, nanotechnologie en informatie- en communicatietechnologie (ICT).

Projectverloop

Het dossier identificeert en synthetiseert niet alleen de technologische en maatschappelijke aspecten van synthetische biologie maar ook de opportuniteiten en de beleidsmatige aandachtspunten. Het ging daarvoor te rade in de internationale literatuur, in beleidsdocumenten en bij de geschreven media.

Tevens brengt het de (potentiële) spelers (bedrijven, onderzoeks- en overheidsinstellingen) in kaart, zowel op het internationale als op het nationale en Vlaamse niveau. Het brengt ook interviews met kennisactoren uit Vlaanderen over de maatschappelijke en beleidsmatige relevantie van synthetische biologie. Dat alles zal leiden tot een heldere, inleidende en voor Vlaanderen relevante verkenning van de synthetische biologie, onder de vorm van een informatief IST-dossier.

9. TIJDSVERLOOP IN 2011 EN PROJECTIE VAN LOPENDE EN GESTARTE PROJECTEN

Project	Opgestart in werkprogramma	Status
1. ICT in wel en wee	2010	Rapport januari 2012 Dossier maart 2012
2. Geluidshinder in Vlaanderen	2010	Rapport januari 2012 Dossier april 2012
3. Slim Ondergronds	2010	Rapport januari 2012 Dossier februari 2012
4. Gender en technologie	2010	Conferentie en publicatie 10 november 2011 Rondetafel februari 2012 Aanbevelingsdossier november 2012
5. Duurzaam Materialenbeheer	2010	'On hold'
6. Jongeren en Wetenschap	2011	Start project 2012
7. Kanker en proactieve geneeskunde	2011	Start project 2012
8. Wijze wetenschap	2011	Start project 2012
9. Synthetische biologie	2011	Dossier september 2012
10. PACITA	2011	Eindfase 2015

DEEL 3

HET IST IN HET VLAAMS PARLEMENT

1. AD-HOCCOMMISSIE JEUGDZORG

De ad-hoccommissie Jeugdzorg van het Vlaams Parlement kreeg op 29 juni 2010 de opdracht om te zoeken naar:

- maatschappelijke verklaringen voor de voortdurend stijgende instroom van kinderen en jongeren in de (Bijzondere) Jeugdzorg en de geestelijke gezondheidszorg;
- beleidsvoorstellen op korte, middellange en lange termijn om die stijgende instroom tegen te gaan – en dat voor de beleidsdomeinen Welzijn, Jeugd, Sport, Onderwijs en Cultuur.

Het IST zorgde voor ondersteuning bij de redactie van de maatschappelijke beleidsnota en onder de vorm van samenwerking met het Kinderrechtencommissariaat, dat als onafhankelijk deskundige het opstellen van de nota mee volgde, en met de freelance redacteurs Ria Goris en Jaak Poot.

De commissie organiseerde in de periode oktober-december 2010 een eerste reeks hoorzittingen met hoofdzakelijk experts, en in de periode januari-april 2011 een tweede reeks met hoofdzakelijk getuigen uit het werkveld. De 'Maatschappelijke beleidsnota Jeugdzorg' bundelt de knelpunten, verklaringen en suggesties voor oplossingen die de sprekers tijdens de hoorzittingen naar voren brachten.

Projectverantwoordelijke IST: Els Van den Cruyce

Zie Stuk 1190 (2010-2011) – Nr. 1, ingediend op 16 juni 2011 (2010-2011)

'Maatschappelijke beleidsnota Jeugdzorg'

2. COMMISSIE ONDERWIJS

De voorzitter van de commissie Onderwijs en Gelijke Kansen van het Vlaams Parlement heeft op 11 oktober 2011 per brief gevraagd om een beroep te kunnen doen op de ondersteuning van het IST. De ondersteuning betreft de opmaak van een nota of werkdocument met een synthese van de grote lijnen die tijdens presentaties aan bod komen tijdens de hoorzittingen.

Het IST zorgde voor de redactie van de werktekst met onder meer een stand van zaken en een overzicht van de kritische bedenkingen en de standpunten die de deskundigen tijdens de hoorzittingen formuleerden.

Projectverantwoordelijken: Els Van den Cruyce en Katrien D'haeseleer

Zie Stuk 1306/7.

3. RESOLUTIE KINDERWENS IN HET VLAAMS PARLEMENT

De plenaire vergadering van het Vlaams Parlement van 9 november 2011 heeft het voorstel van resolutie aangenomen van de dames Vera Jans, Katrien Schryvers, Helga Stevens, Else De Wachter, Tinne Rombouts en Lies Jans en de heer John Crombez, betreffende een preventief en ondersteunend beleid rond fertiliteitsbehandelingen en kindermens.

De resolutie vond haar inspiratie in de aanbevelingen 'Kinderwens op de agenda' die het IST tijdens een hoorzitting op 19 oktober 2010 voorlegde in de Commissie Welzijn, Volksgezondheid en Gezin van het Vlaams Parlement.

Projectverantwoordelijke: Els Van den Cruyce

Zie Stuk 1127 (2010-2011) – Nrs. 1 tot en met 3

DEEL 4 COMMUNICATIE

1. STRATEGIE EN ACTIVITEITEN

Het IST volgt sinds de evaluatie in 2007 een communicatiestrategie die kan samengevat worden in drie trefwoorden: frequent, divers en doelgericht. Het IST heeft die strategie ook in 2011 aangehouden. Aangezien 2011 echter in hoofdzaak een startjaar was voor verschillende projecten, zullen de output en de valorisatie van de resultaten pas in 2012 plaatsgrijpen. Voorts heeft het instituut ook specifiek gewerkt aan de voorbereiding van de activiteiten naar aanleiding van het 10-jarig bestaan van de instelling.

2. DE WEBSITE

De website blijft de grote toegangspoort van de wereld tot het IST. Alle gepubliceerde documenten zijn immers via de site te raadplegen. Op de website verschijnen de volledige rapporten en samenvattingen van projectrapporten. Naargelang de situatie verspreiden we ze ook onder de belanghebbenden of bieden we ze alleen aan op de site. Alle andere IST-publicaties zoals het Jaarverslag, de Dossiers, de Aanbevelingen en Brochures zijn via de website te downloaden. Er is dan ook extra aandacht besteed aan een heldere, navigeerbare structuur, om dit grote aanbod aan informatie aantrekkelijk en overzichtelijk te houden.

3. HET E-ZINE

Ook in 2011 bleef het E-zine een veelgelezen product. Meer dan 900 abonnees lezen deze 'newsflash', met iedere keer een aantal korte berichten over activiteiten of publicaties van onze Instelling. De bedoeling van het E-zine is om de lezer naar de IST-website te leiden, waar meer informatie of de publicatie zelf te vinden is.

4. PUBLICATIES

In de loop van 2011 bracht het IST de volgende publicaties uit:

- 'Civisti eindrapport'
- Werkdocument 'Rekeningrijden'
- Boek 'Duizend bloemen en granaten. Over gender, wetenschap en technologie'
- Jaarverslag 2010

In de loop van 2011 organiseerde het IST volgende evenementen:

10 november 2011: Conferentie Gender en Technologie

In het kader van het project 'Gender en Technologie' publiceerde het IST een essaybundel met als titel: 'Duizend bloemen en granaten. Over gender, wetenschap en technologie'. Het boek verscheen in het najaar 2011 bij Acco. Het IST organiseerde voor de voorstelling ervan de gelijknamige conferentie met een inleiding door Alison Woodward en met voorbeelden uit de praktijk: 'De Wereld aan je voeten', 'Girls' Day' en 'Technoladies', 'BeWiSe', 'Gender at work'. Tegelijk vonden ook 4 parallele Speakers' Corners plaats: vier minidebatten over verschillende thema's die in de essaybundel aan bod komen.

Mei 2011: Stakeholder panel 'ICT in wel en wee' en september 2011: Burgerpanels 'ICT in wel en wee'

Op verschillende momenten verrijkten de onderzoekers van het project 'ICT in wel en wee' hun inzichten met de inbreng van mensen in het veld. Om de knelpunten te inventariseren, heeft het IST een beroep gedaan op diverse organisaties: producenten van ICT-toepassingen, overheden die de ontwikkelingen in goede banen dienen te houden, organisaties die ouderen vertegenwoordigen of die ICT-toepassingen (willen) integreren in hun activiteiten. Om de reacties van (toekomstige) ouderen te leren kennen, lieten we - uiteraard - ook individuele burgers aan het woord.

24 januari 2011: Civisti policy workshop

De Europese Commissie financierde het 'Civisti-project' binnen het 7de kaderprogramma 'Wetenschap in de samenleving'. De doelstelling van het project bestond erin nieuw opduikende onderwerpen voor het O&O-beleid in de Europese Unie te identificeren.

Dat gebeurde door het raadplegen van burgers in 7 Europese landen (Denemarken, Oostenrijk, Vlaanderen/België, Finland, Malta, Bulgarije en Hongarije). De burgers konden hun toekomstvisies geven waarna deze werden verwerkt tot relevante aandachtspunten op lange termijn voor wetenschappen, technologie en innovatie. Als afsluiting van het project organiseerde het IST op 24 januari een 'policy workshop' waar een 50-tal EU O&O beleidsmakers aanwezig waren voor de presentatie van de resultaten van het project.

Meer info over deze workshop: http://www.civisti.org/the_results/policy_workshop

DEEL 5

HET IST EN DE INTERNATIONALE CONTEXT

1. SAMENWERKING BINNEN EPTA

Het IST is een actief lid van het EPTA-netwerk (European Parliamentary Technology Assessment). Het EPTA-netwerk omvat dertien parlementaire instellingen (en vier geassocieerde leden) uit de Europese Unie. De leden staan hun parlementen bij met adviezen over de maatschappelijke aspecten van wetenschap en technologie (<http://www.eptanetwork.org/>). EPTA werkt als een informeel netwerk. Het heeft geen vast secretariaat en het voorzitterschap wisselt jaarlijks tussen de leden. In 2011 werd het voorzitterschap overgedragen aan TAB, de Duitse zusterorganisatie 'Office of Technology Assessment at the German Parliament'.

Jaarlijks vinden, naast occasionele of elektronische uitwisselingen, minstens twee ontmoetingen plaats tussen de EPTA-leden: een op het niveau van de directies van de organisaties en een jaarlijkse vergadering van het EPTA-bestuur, de 'Council'. Aan deze laatste is een conferentie gekoppeld over een actueel thema rond technologie en samenleving.

De 'Directors Meeting' van EPTA vond in mei 2011 in Berlijn plaats. De directeur van het IST woonde de vergadering bij. Naast de informele uitwisseling van contacten en ervaringen, lichtten de leden er hun recente onderzoeksprogramma's toe en dachten ze na over de toekomst van het EPTA-netwerk.

Aan de 'Council Meeting', in Berlijn in november, namen voor het IST deel: de heer voorzitter Bart Van Malderen en mevrouw Caroline Pauwels van de Raad van Bestuur en directeur Robby Berloznik van het wetenschappelijk secretariaat.

De jaarlijkse publieke conferentie van het EPTA-netwerk had plaats op 2 en 3 november, na de 'Council Meeting'.

De conferentie had als titel 'Hope-, Hype- and Fear-Technologies – the Role of Science and Politics'

Meer info over deze conferentie: <http://www.tab-beim-bundestag.de/en/news/20110712.html> of

<http://www.eptaconference.eu/>

2. PACITA

Op 1 april 2011 is het Europese project PACITA van start gegaan. PACITA staat voor Parliaments and Civil Society in Technology Assessment en is een 4-jarig project (2011-2015) met financiering via het 7de Kaderprogramma van de Europese Commissie. Na het EUROPTA-project (Participatory Methods in Technology Assessment and Technology Policy, 1997-2000) en het TAMI-project (Technology Assessment in Europe; between method and impact, 2002-2003) is PACITA het volgende grootschalige Europese project dat focust op kennisdeling, evaluatie en reflectie omtrent parlementaire TA-praktijken.

Het Instituut Samenleving en Technologie is een van de 15 partners die deelnemen aan PACITA. Een aantal partners behoort tot de gevestigde parlementaire TA-instellingen. Andere zijn wetenschappelijke onderzoeks-

instellingen, universiteiten en middenveldorganisaties uit Europese regio's en landen, zonder formele parlementaire TA-historiek. Vanuit Wallonië neemt de onderzoeksgroep SPIRAL van de Universiteit van Luik deel aan PACITA. De Deense collega's van de Danish Board of Technology (DBT) coördineren PACITA.

PACITA wil de institutionele basis voor op kennis gebaseerde beleidsvoering rond wetenschap, technologie en innovatie versterken en verbeteren. Het kijkt daarbij in hoofdzaak naar de diversiteit aan bestaande praktijken binnen parlementaire TA-instellingen.

IST werkt binnen PACITA nauw samen met collega's van de Universiteit van Luik en van het Technologické Centrum uit Tsjechië, voor het uitwisselen van ervaringen over parlementaire TA-praktijken. IST is daarnaast verantwoordelijk voor de uitvoering van de casus 'European Future Panel on Public Health Genomics' (werkpakket 5). Dat bestaat uit een parlementair TA-traject op Europees niveau, met experts en beleidsmakers en gaat over de impact van het gebruik van genetische informatie en genoomtechnologieën bij het optimaliseren van de gezondheidszorg.

Verloop en doelstellingen

Aan de hand van 9 werkpakketten en verspreid over de periode 2011-2015 willen de PACITA-partners de volgende doelstellingen bereiken:

- bestaande parlementaire TA-praktijken in kaart brengen en documenteren;
- schema's opstellen voor het gebruik van parlementaire TA-praktijken tussen verschillende landen en op Europees niveau (pan-Europese TA);
- trainingsschema's opstellen voor (potentiële) gebruikers van parlementaire TA;
- een webportaal voor Europese TA-expertise oprichten;
- het debat over TA-praktijken stimuleren in Europese landen en regio's waar momenteel geen formele parlementaire TA-instellingen bestaan. Hierbij ligt de nadruk op lokale TA-capaciteit opbouwen, TA-ervaringen opdoen en lokale actoren voor TA-praktijken mobiliseren;
- experten, sociale partners, burgers en politici betrekken in Europese debatten over parlementaire TA-praktijken;
- drie grote voorbeeldprojecten (casussen) uitvoeren met expertconsultaties over de impact van genoomtechnologieën voor de gezondheidszorg, stakeholder workshops over de vergrijzing van de samenleving en een burgerconsultatie over duurzame consumptie.

Van 7 tot en met 9 september 2011 organiseerde het IST de 'PACITA Open House Session' en de tweede consortiumvergadering in Brussel. PACITA loopt nog tot en met 31 maart 2015.

Projectverantwoordelijken IST: Johan Evers, in samenwerking met Marian Deblonde en Katrien D'haeseleer

DEEL 6 FINANCIEEL VERSLAG

1. TOELICHTING BIJ DE REKENING 2011

De wijze waarop de financiële rapportering dient te gebeuren, is bepaald door het decreet van 6 juli 2005¹. Artikel 16 van dit decreet stelt: "Het Vlaams Parlement keurt jaarlijks, op voorstel van de Raad van Bestuur, de begroting en de rekeningen van het Instituut goed". In dit jaarverslag worden de rekeningen van het IST over het jaar 2011 opgenomen, in afwachting van een controle door het Rekenhof, in het voorjaar 2011. Hiervoor geven we hieronder de cijfers betreffende inkomsten en uitgaven, ons hierbij baserende op de boekhoudkundige cijfers per 31 december 2011.

Hieronder volgt een overzicht van de gerealiseerde uitgaven en de inkomsten. De inkomsten bevatten de werkingsstoelage van het Vlaams Parlement en de inkomsten verbonden aan onderzoek in een Europees kader. De uitgaven bevatten telkens het detail van de begrote kredieten en daarnaast de uitgegeven bedragen per begrotingspost. Voor een aantal uitgavencategorieën, zoals de onderzoeksprojecten, werkingskosten en investeringen, zijn in 2010 vastleggingen gebeurd voor bestellingen die geleverd worden in 2011 en dus voor uitgaven in 2011. Dat gebeurt via overdrachten. Alle bedragen zijn in €.

Uitgaven

Personeel 2011			
ALLE BEDRAGEN ZIJN IN €	BEGROOT	UITGEGEVEN	BESCHIKBAAR
Bijdrage aan DMW	9.500	3.224,51	6.275,49
Algemene ondersteuning AS	52.330	52.329,31	0,69
Salaris personeel	535.400	529.044,20	6355,80
Kinderbijslag	8.100	8.081,29	18,71
Vakantiegeld	36.400	36.341,79	58,21
Eindejaarstoelage	29.000	27.603,10	1.396,90
Schooltoelage	5.000	4.536,22	463,78
Reiskostenvergoeding	22.100	22.070,78	29,22
Andere vergoedingen	2.000	740	1260
Werkgeversbijdrage RSZ	112.000	111.327,67	672,33
Verzekeringen	31.000	29.413,85	1586,15
Totaal personeel	842.830	824.712,72	18.117,28

¹ Decreet van 15 juli 2005 houdende de wijziging van diverse decreten, wat het statuut betreft van de mandaathouders in de aan het Vlaams Parlement verbonden instellingen, gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 9 september 2005.

Werkingskosten 2011					
ALLE BEDRAGEN ZIJN IN €	OVERDR. 2008	BEGROOT	OVERDR. 2010	UIT- GEGEVEN	BESCHIK- BAAR
Huurlasten gebouwen		50.959,00		50.958,29	0,71
Huurlasten installaties, machines en uitrusting		4.000,00		2.156,29	1.843,71
Onderhoud en herstellingen installaties, machines en uitrusting		1.000		461,59	538,41
Onderhoud en herstellingen ICT-materiaal		10.000		5.883,35	4.116,45
Documentatie en tijdschriften		5.000	-2,33	4.548,21	325,44
Kantoomateriaal (enkel gebruik PPI's)		8.000		1.675,63	6.324,37
Andere verbruiksgoederen		1.000		960,99	39,01
Ander drukwerk	2.320,02	60.000	-38.124,50	17.153,70	7.041,82
Catering		2.500		1.943,49	556,51
Andere consultancy	19.889,50	38.800		25.839,35	32.850,15
Uitzendkantoren					
Vertaal- en correctiewerk	541,81	9.500	-6.406,14	3.502,64	133,03
Opleiding		12.500	-3.545,79	8.811,53	142,68
Interne en externe werving					
Reis- en verblijfskosten		20.000		19.676,13	323,87
Verzekering andere risico's		500		138,93	361,07
Geschenken en bloemen		1.500		566,00	934
Recepties		3.000		1.914,30	1.085,70
Lunchkosten		6.700	6.623,06		76,94
Frankeer- en verzendingskosten		5.000		3.495,94	1.504,06
Vaste Telefonie		1.250		925,91	324,09
Mobiele Telefonie		2.000	-1,00	1.661,77	337,23
Abonnement Belga, Mediargus		2.000		1.761,64	238,36
Softwarelicenties		5.000		108,25	4.891,75
Raad van bestuur		10.000		7.451,78	2.548,22
Totaal werkingskosten	22.751,33	260.209	-41.456,7	161.595,7	66.537,58

Investeringskosten 2011					
ALLE BEDRAGEN ZIJN IN €	OVERDR. 2010	BEGROOT 2011	OVERDR. 2012	UITGE- GEVEN	BESCHIK- BAAR
Aankoop bureautica	1.000,00	12.000,00	-5.338,42	7.661,58	0,00
Investerings meubilair	0,00	1.000,00	0,00	0,00	1.000,00
Totaal investeringen	1.000,00	13.000,00	-5.338,42	7.661,58	1.000,00

Projecten 2011					
ALLE BEDRAGEN ZIJN IN €	OVERDR. 2010	BEGROOT 2011	OVERDR. 2012	UITGE- GEVEN	BESCHIK- BAAR
Onderzoeksopdrachten	322.559,04	250.000	-376.214,41	196.344,63	0,00
Speciale opdrachten artikel 8	103.708,79	50.000	-136.840,02	16.868,77	0,00
Technologiefestival	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Evenementen en campagnes	20.810,77	60.000	55.823,76	25.697,28	0,00
Optimalisatie communicatie	16.370	0,00	-15.366,85	1.003,15	0,00
Totaal projecten	463.448,60	360.000	-472.597,52	239.913,83	0,00

Inkomsten 2011			
ALLE BEDRAGEN ZIJN IN €	BEGROOT	UITGEGEVEN	BESCHIKBAAR
Verkoop diverse artikelen	-1.000	0,00	-1.000
Verkoop diverse diensten	0,00	-588,18	588,18
Ontvangen werkingstoelagen	-1.266.570,00	-1.266.570,00	0,00
Terugbetaling personeelskosten	0,00	-2.992,39	2.992,39
Intresten op rekening courant	1.000	-208,63	-791,37
Onttrekking aan de reserves	-158.033,00	-158.033,00	0,58
Overgedragen winst van het vorige boekjaar	0,00	-30.869,23	30.869,23
Europese tussenkomst IST	-61.936,00	-124.525,03	62.589,03
Totaal inkomsten	-1.486.539	-1.583.786	95.248

Vastleggingen 2012	
	BEGROOT
overdracht naar 2012	189.911,90

Overzicht 2011					
ALLE BEDRAGEN ZIJN IN €	OVERDR. 2010	BEGROOT 2011	OVERDR. 2012	UITGEGEVEN	BESCHIK- BAAR
Totaal werkingskosten	22.751,33	260.209	-41.456,7	161.595,7	66.537,58
Totaal projecten	463.448,60	360.000	-472.597,52	239.913,83	0,00
Totaal personeel		842.830,00		824712,72	18.117,28
Totaal investeringen	1.000,00	13.000,00	-5.338,42	7.661,58	1.000,00
TOTAAL INKOMSTEN	487.199,93	1.476.039,00	-519.392,64	1.233.883,83	85.654,86

COLOFON

Redactie: Robby Berloznik, Donaat Cosaert, Lieve Van Damme, Els Van den Cruyce, Johan Evers, Marian Deblonde, Katrien D'haeseleer (IST) en Peter Raeymaekers (LyRaGen bvba)

Coördinatie en redactie: Lieve Van Damme

Met dank aan: Lyn Van Boven

Taaladvies: Luk Vanrespaille

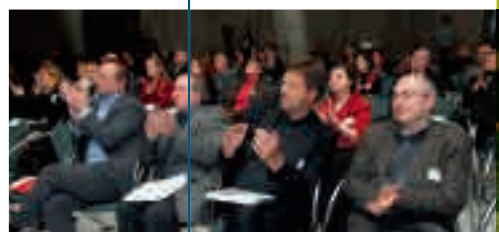
Lay-out: B.AD

Druk: Artoos

Verantwoordelijke uitgever: Robby Berloznik, directeur IST, Vlaams Parlement, 1011 Brussel

www.samenlevingentechnologie.be

ist@vlaamsparlement.be

INSTITUUT SAMENLEVING & TECHNOLOGIE

Vlaams Parlement 1011 Brussel

TEL +32 [0]2 552 40 50

FAX +32 [0]2 552 44 50

samenlevingentechnologie@vlaamsparlement.be

www.samenlevingentechnologie.be

Instituut Samenleving & Technologie

